

Aleg 1146

Sprawozdanie

Komisji gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności odnoszących się do podniesienia hodowli bydła w 1909 r.

Wysoki Sejmie!

Komisya gospodarstwa krajowego z ubolewaniem zaznaczyć musi, że Wydział krajowy uznając słuszność motywów przytoczonych w petycyach krajowych Towarzystw rolniczych o podniesienie subwencji na kontrolę mleczności, na akcyę tępiania gruzlicy u bydła i na prowadzenie agencji względnie biura dla sprzedaży bydła rzeźnego, popartych przez Komisję i nadmienając w swem sprawozdaniu, że przy układaniu preliminarza budżetu krajowego na rok 1911 weźmie je pod rozwagę — w preliminarzu tym nie uwzględnił tych żądań — a jakkolwiek stan finansów krajowych do pewnej miary usprawiedliwia oszczędność, Komisya wyraża zapatrywanie, że każdy z tych działów dążących pośrednio w wysokim stopniu do podniesienia hodowli bydła, zasługuje na uwzględnienie i żywi nadzieję, że Wydział krajowy w przyszłości mając do dyspozycji znaczniejsze środki z powodu odszkodowań za traktaty bałkańskie, nie pominie rozszerzenia akcyi w pomienionych kierunkach. Również ubolewa Komisya, że Wydział krajowy w małej tylko części mógł zużyć uchwalony w roku 1907 kredyt w wysokości 30.000 K na akcyę podniesienia chowu bydła w kierunku mięsnym, na który to cel c. k. Ministerstwo rolnictwa udzieliło Towarzystwom rolniczym subwencję w kwocie 60.000 K, a to ze względu, że szczegółowy program obejmujący sposób użycia tych subwencji, dotąd nie został zatwierdzony. Gdy jednak Ministerstwo na prośbę Towarzystw rolniczych zezwoliło na zużycie wymienionej subwencji na ogólne cele hodowlane, a w szczególności na pomnożenie stacyi buhajów subwencyjnych, które pośrednio i do podniesienia hodowli w kierunku mięsnym się przyczyniają, Komisya domaga się od Wydziału krajowego, by pozostała z tego kredytu kwota na pomnożenie stacyi buhajów jako też na premiowanie licencyonowanych buhajów zużyła.

W roku 1909, do którego odnosi się sprawozdanie Wydziału krajowego, subwencye kraju i państwa na ogólne cele hodowli bydła nie zmieniły się i wynosiły 372.000 K prócz 30.000 K subwencji krajowej na zakładanie obór gminnych, które oddziałują bardzo dodatnio na zamięłowanie do staranniejszej hodowli u włościan, nie tylko w miejscowości, w której założono oborę gminną lecz i w okolicznych gminach — przykład bowiem lepszej jakości bydła u sąsiada znajdującego się w takich samych stosunkach pobudza do naśladownictwa. Z uznaniem też podnieść należy, że oba krajowe Towarzystwa rolnicze na akcyę w tym kierunku zwróciły główną uwagę. W obrębie c. k. galicyjskiego Towarzystwa go-

spodarskiego znajdowało się z końcem roku 1909 obór takich 64 — obecnie 68, zaś w obrębie działalności Towarzystwa rolniczego w Krakowie, które dopiero w roku 1908 rozpoczęło zakładanie obór gminnych, do końca roku 1909 było obór takich 11, obecnie jest ich 13, a 3 w toku założenia. Pomijać nie należy pomyślnego rozwoju związków hodowlanych w zachodniej części kraju, które współdziałają z Towarzystwem rolniczym, a najbardziej zasługuje na uznanie działalność Towarzystwa rolniczego w kierunku zawiązywania związków handlowych włościańskich, których obecnie jest 9 i dowodzą, że i wśród małorolnej własności zamiłowanie do postępowej i racjonalnej hodowli bydła czyni pokaźne postępy.

Niemniej znaczny postęp skonstatować należy w pomnożeniu stacyi buhajów, których Towarzystwo gospodarskie posiadało z końcem 1909 roku 705, obecnie zaś 769. Towarzystwo rolnicze po koniec 1909 roku 421, obecnie 575.

Stacye te do pewnego stopnia zastępują buhaje licencyjonowane, co do których pomimo tylekrotnego wezwania czynników powołanych do czuwania nad wykonywaniem postanowień ustawy hodowlanej postępu dostrzedz nie można — głównie co do buhajów zakupionych lub najętych przez gminy, — podług wykazu za rok 1909 bowiem jest jeszcze 23 powiatów, w których niema ani jednego buhaja gminnego lub najętego przez gminę, a buhaje licencyjonowane będące własnością prywatną, nie zaspakajają potrzeby, gdyż nader często zostają sprzedane zaraz po licencyjonowaniu na rzeź lub poza obręb odnośnej gminy.

Nasuwa się tu pytanie, czy nie należałoby użyć części funduszów subwencyjnych na premiowanie a raczej na nagrody dla licencyjonowanych buhai będących własnością prywatną, pod warunkiem że przez rok cały funkcjonowały w gminie i są dobrze utrzymane.

Nadzieja uzyskania nagrody niewątpliwie w wielu wypadkach zapobieże usuwaniu licencyjonowanych buhajów od rozplodu przez sprzedaż. Komisya nie stawiając wniosku co do wysokości tych premii, poddaje tę sprawę pod rozwałę Wydziału krajowego a ewentualnie do odpowiedniego zarządzenia.

Objawem pomyślnym jest większe zainteresowanie się wydziałów powiatowych podniesieniem hodowli bydła bądź to przez zaciąganie pożyczek z stałego funduszu hodowlanego celem dostarczenia gminom dobrych rozplodników. bądź też przez przyczynianie się kosztem funduszów powiatowych do zakładania obór gminnych lub też subwencyjonowaniem buhajów stacyjnych.

Akcyę tępienia gruźlicy w roku sprawozdawczym prowadził Wydział krajowy w sposób dotychczasowy, a ponieważ pod względem tępienia zapomocą metody Banga podniesiono z wielu stron pewne wątpliwości, Wydział krajowy poddał tę sprawę pod obrady Komisji dla spraw rolniczych, która po wyczerpującej dyskusji uchwaliła doradzać Wydziałowi krajowemu szereg wskazówek co do zastosowania tej metody, która okazuje się dotąd jako najodpowiedniejsza — gdyż wszelkie próby i doświadczenia przeprowadzone metodą ochronnego szczepienia Behringa i zmodyfikowanych przez Heymansa i Klimmera nie ziściły pokładanej w nich nadziei.

Komisya wyraża zdanie, że ze względu na znaczny kapitał uwięziony w oborach gminnych a szerzącej się w kraju gruźlicy u bydła należałoby — jak to już Towarzystwo rolnicze uczynić zamierza, zaprowadzić obowiązkowe szczepienie tuberkuliną a przynajmniej kliniczne badanie tych obór celem zabezpieczenia zdrowotności przychowku, który służyć ma do wytworzenia rozplodników dla stacyi lub też materiału żeńskiego do zakładania nowych obór gminnych.

W ostatnich latach zakaźne ronienie u krów szerzy się w całym kraju, wyrządzając hodowli ogromne szkody, i niewątpliwie przyczynia się do drożyzny mięsa skutkiem umniejszonego wychowu cieląt. Komisya wita też z zadowoleniem wstawienie przez Wydział krajowy do preliminarza budżetu na rok 1911 kwoty 2.000 kor.

celem zbadania sposobu szerzenia się tej choroby i wyszukania środków zwalczania jej przy pomocy Akademii weterynaryi we Lwowie i instytutu weterynaryjnego w Krakowie.

Na podstawie powyższych uwag Komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności odnoszących się do podniesienia hodowli bydła w roku 1909.

2. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by pozostałą z kredytu uchwalonego w 1907 roku na popieranie hodowli bydła w kierunku mięsnym kwotę użył w roku 1911 na pomnożenie stacyi buhajów jakoteż na pomnożenie buhajów licencyjonowanych będących prywatną własnością ludności małopolskiej.

Przewodniczący:

Brykczyński.

Sprawozdawca:

Schnell.

